

BESLUT

1996-06-17

Dnr 231-1189-96

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Vimyren
Kommun	Torsby
Fastigheter och ägare	se förteckning bilaga 5
Läge	kring Östra Jolen och Vimyren, ca 11 km SSV kyrkan i Stöllet
Karta	Topokarta 12D NV. Ek karta 12D7b och 8b. Gula kartan 12D60 och 12D81
Area	165 hektar
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Området ligger på högplatån väster om Klarälvdalen. Det präglas av relativt magra skogsmarker i snabb växling med myrar och vattendrag. Genom områdets södra delar flyter en liten älv - Östra Jolen - som på flera ställen utvidgas till lugnvatten ("flån"). Genom nordöstra delen rinner Bittesundsbäcken och i den västra kanten en liten bäck från Vimyren nertill Storflån i Östra Jolen. Drygt en tredjedel av arealen utgöres av myrmark. Skogsvegetationen växlar mellan talldominerade bestånd på områdets moränryggar och i myrkanter och å andra sidan blandbestånd i många fuktiga sänkor och zoner mot de små vattendragen. Sumpskogsbestånd finns framförallt i norr samt öster om Bittesundsbäcken och sydost resp. norr om Storflån i Jolen. Asp förekommer spridd över området. Mycket gamla och grova tallar förekommer i varierande frekvens inom området. En större ansamling sådana tallar finns exempelvis i områdets sydvästra del.

Området berör ett tjugotal skogsskiften och graden av tidigare ingrepp i skogsvegetationen varierar. Begränsade avverkningar har gjorts även i sen tid. I stort karaktäriseras området dock av naturskog med ett stort inslag av mycket gamla tallar. Torrakor och lågor förekommer rikligt, speciellt i anslutning till Östra Jolen i södra delarna. Spår av tidigare skogsutnyttjande finns bl.a. i form av gammal törved upplagd i res sannolikt ursprungligen avsett för tjärbränning. I den sydvästra delen finns en stor fångstgrop och i dess närhet inhuggna tecken i en gammal tallstam. I omgivningarna finns några sätervallar. En skogsbilväg bildar gräns i nordost resp. sydväst och går dessutom delvis genom området.

Såväl sumpskogsbestånden som tallskogen hyser en rik kryptogamflora med förekomst av ett antal hotklassade och/eller ovanliga arter av lavar och vedsvampar. Drygt 30-talet arter av tickor är funna. Åtskilliga skinnsvampar är även funna. Totala antalet funna lavararter är drygt 250, därav ca 25 arter knappåslavar. Artsammansättningen indikerar lång skoglig kontinuitet och naturskogsförhållanden. En förteckning över hitintills konstaterade, hotlistade arter finns i bilaga 6. Inom området finns en stor tjäderlek.

ÄRENDETS BEREDNING

Sedan länge har naturskogskvalitéerna i området varit kända och beskrivna i allmänna naturinventeringar. Uppmärksamheten koncentrerades en tid till den sydvästra delen med 300-årig och mycket högväxt tallskog. Ställningstagande i skyddsfrågan för ett större naturskogsområde försenades. Området ingår bland de objekt vilka utpekades som riksintressanta för naturvården enligt naturvårdsverkets beslut 1988. En avverkning aktualiserades 1990 inom fastigheten Backa 1:10. Efter samråd mellan drivningsledning, Klarälvdalens folkhögskola och länsstyrelsen anpassades planerad avverkning i någon mån till områdets speciella naturvärden.

1991 aktualiserades avverkning även på fastigheten Gravol 1:28. I detta fall inleddes förhandlingar om markköp för naturvårdsändamål. Köp av den del som berörs av reservatsförslaget har därefter genom-

förts (Naturvårdsfonden) På motsvarande sätt inleddes förhandlingar med markägaren till Graval 1:55 efter avverkningsanmälan 1992.

Överenskommelse om intrångsersättning har träffats i detta fall.

Markägare, berörda av ett preliminärt reservatsförslag inbjöds till ett informationsmöte 7 jan 1993. Någon enstaka dag före det utlysta mötet inleddes skogsavverkning inom två skiften. Avverkningarna uppmärksammades och stoppades av skogsvårdskonsulenten i distriktet. Med anledning av det inträffade samt diskussioner vid informationsmötet beslutade länsstyrelsen 8 januari 1993 om interimistiskt förordnande enligt 11§ naturvårdslagen.

I avsikt att förbättra underlaget för avgränsning och utformning av föreslaget reservat har biologiska studier skett. De organismgrupper som speciellt studerats är lavar och vedsvampar. En första preliminär rapport presenterades vid informationsmötet januari 1993. De fortsatta biologiska studierna har motiverat en justering och utökning av föreslaget reservatsområde. Utökning har framförallt skett åt norr där bl.a. den sällsynta ringlaven noterats förekomma i stor omfattning. Markägare som berörs av utökningen har särskilt informerats.

Förhandlingar om markförvärv eller intrångsersättning har - genom lantmäteriet i Karlstad, numera Svensk Fastighetsvärdering AB - successivt inletts med berörda markägare. Förhandlingarna har inte lett till uppgörelse med samtliga markägare inom den treårsperiod som det interimistiska förordnandet skulle gälla.

Ägare till en av de berörda fastigheterna har - trots pågående förhandling - till Skogsvårdsstyrelsen inlämnat avverkningsanmälan för 4 hektar inom det planerade reservatet. Med anledning härav har länsstyrelsen 96-01-16 beslutat om förlängning av det interimistiska förordnandet (§11 NVL) för ytterligare en tre-årsperiod. Förhandlingsarbetet intensifieras ytterligare i detta skede. Representanter för två fastigheter - Graval 1:74 resp 1:99 - överklagar länsstyrelsens beslut om förlängning. Genom beslut den 15 maj 1996 ändrar regeringen länsstyrelsens beslut på det viset att regeringen föreskriver att förbudet enl §11 NVL skall gälla längst t.o.m. 31 maj 1997.

Förslag till slutlig utformning av reservatet distribueras av länsstyrelsen 1996-02-20. Länsstyrelsen förelägger därvid markägare och innehavare av särskild rätt att framföra erinran mot förslaget. Länsstyrelsen förelägger dessutom envar som, med anledning av föreslagen reservatsbildning, vill göra anspråk på ersättning eller fordra inlösen av fastighet att göra anmälan därom inom tre månader. Informationsmöte arrangeras för markägare m fl 1996-03-18 i Stöllet, Folkhögskolan.

För reservatsområdet har använts flera olika benämningar under ärendets gång. Tidigare har arbetsnamnet "Jolbergsåsen" använts. Kritik mot namnet som en ren konstruktion har framförts av Ortsbor. "Jolberget" är en höjdsträckning ca 1 km söder om reservatsområdet. "Jolbergsmossen" är namn på myrkomplex såväl nordväst som långt söder om reservatsområdet. I folkmun talas om "Jolbergskröken" varmed man avser (?) del av Östra Jolen som berör reservatsområdet. I försök att rensa i namnfloran har Vimyren införts som benämning på reservatsområdet.

Detta namn återfinnes på allmänna kartor som namn på en myr vilken till största delen ligger inom reservatet. I vissa sammanhang har benämningen Vimyrvinet även förekommit. Detta namn innebär en intressant koppling till ett äldre namn med finskt ursprung och (troliga)betydelsen " tjäderleken på Vimyren". Den kortare benämningen Vimyren har dock konsekvent använts under senare delen av ärendets handläggning.

OMRÅDETS BETYDELSE OCH BEHOV AV SKYDD OCH VÅRD SAMT ANORDNINGAR FÖR FRILUFTSLIV

Området har ett stort botaniskt värde då det hyser ett antal arter kryptogamer vilka indikerar naturskogskvaliteter. Flera av dessa arter är hårt trängda och i vissa fall hotade beroende på förändringar i skogslandskapet. Gemensamt för många av de berörda arterna är att de är beroende av gamla skogsbestånd med lång kontinuitet. Tillgång på lämpliga substrat i form av grova lågor, döda / döende träd och grova lövträd samt ett stabilt mikroklimat, speciellt

beträffande luftfuktighet, är också förutsättningar för dessa arters fortlevnad. Artmångfalden bland vedsvampar är väsentligen beroende av riklig förekomst av vedsubstans i olika stadier av nedbrytning.

Slutavverkning eller gallring och andra skogsbruksåtgärder utgör för många av kryptogamarterna ett stort hot. Området behöver därför skyddas genom att det undantages skogsbruk. Av speciell betydelse är förekomsten i området av grova tallar med hög ålder. Tallar med ålder över 250 år är numera mycket ovanliga i dagens skogslandskap. Förekomsten av sådana träd innebär långsiktigt ett speciellt värde då grova tallågor utgör unika substrat för en rad sällsynta arter av mossor, lavar, svampar, skalbaggar och andra evertebrater. De gamla tallarna utgör alltså tillsammans med befintliga lågor och grova torrträd förutsättning för kontinuerlig tillgång till denna viktiga - och ovanliga - livsmiljö.

Området har även ett zoologiskt skyddsvärde genom naturskogens förutsättningar som livsmiljö för fågelfaunan och det lägre djurlivet. Området har även betydelse för fortsatta studier av tjäderpopulationens utveckling. Anordningar för friluftsliv bör göras endast i mycket begränsad omfattning. Området bedöms ha visst intresse som studieobjekt.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Det beskrivna området, som avgränsas med innerkanten av en grov punktstreckad linje på bifogad karta (bilaga 1), bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1991:641) området som naturreservat. Naturreservatet skall heta Vimyren

ÄNDAMÅLET MED NATURRESERVATET

Ändamålet med reservatet är att bevara ett naturskogsområde med karaktäristisk vegetation och en rik kryptogamflora. Ändamålet är också att bevara områdets förutsättningar att vara livsmiljö för en rad sällsynta och utrotningshotade arter. Vegetationen skall lämnas till fri utveckling.

FÖRESKRIFTER

För området skall gälla de föreskrifter enligt 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen, vilka anges nedan.

A. Föreskrifter med stöd av 8§ naturvårdslagen angående markägares och andra sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att;

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi, eller dräneringsförhållanden, såsom att gräva, spränga, borra, schakta, dika, dämma, dränera, utfylla, plöja eller utföra annan markberedning
2. uppföra byggnad, anlägga tältplats eller upplåta plats för husvagnsuppställning
3. bedriva skogsbruk
4. anordna upplag
5. anlägga väg
6. sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk, rötslam eller gödselmedel
7. dra fram luftledning eller jordkabel
8. upplåta mark- eller vattenområde för militära övningar för tävlingar och lägerverksamhet som kan medföra föroreningar och markslitage eller störa djurlivet
9. inplantera för området främmande djur eller växtarter

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som är angivna i fastställd skötselplan. Föreskrifterna utgör heller inte hinder för åtgärder i omedelbar närhet till vägbanan för normalt underhåll av befintlig skogsbilväg. Utan hinder av reservatsfö-

reskrifterna kan befintlig traktorväg i nord-sydlig sträckning genom reservatsområdets sydvästra del användas för skogsbrukets behov i anslutande marker i söder och sydost.

B. Föreskrifter med stöd av 9§ naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken skall tåla att åtgärder vidtages inom området för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen

1. utmärkning av och upplysning om reservatet
2. iordningsställande och underhåll av anordningar för allmänheten såsom parkeringsplats, informationstavlor och vandringsleder.

C. Föreskrifter med stöd av 10§ naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. skada eller borttaga naturföremål eller ytbildning
2. göra upp eld
3. skada eller borttaga träd eller buskar, plocka eller gräva upp växter - gäller även mossor, lavar och vedsvampar
4. fånga djur eller på annat sätt störa djurlivet
5. medföra hund som ej är kopplad
6. tälta ,ställa upp gömsle eller liknande
7. framföra motordrivet fordon - med undantag för på befintlig bilväg genom reservatet
8. anordna orienteringstävling eller motsvarande.

Föreskrifterna under C gäller även markägare och innehavare av särskild rätt.

Punkterna 4 och 5 utgör dock inte hinder för utövande av jakt och fiske enligt allmänt gällande bestämmelser.

Undantag från bestämmelserna - närmast avseende punkt 3 - kan meddelas beträffande inventeringsarbete som sker i samråd med reservatsförvaltaren. Undantag från bestämmelsen i punkt 6 görs beträffande folkhögskolans (i Stöllet) fortsatta studier av områdets tjäderlek. Verksamheten skall bedrivas i samråd med reservatsförvaltaren.

D. Föreskrifter med stöd av 9§ naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen.

1. Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen som framgår av skötselplanen, bilaga 2.
2. Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar.
3. Länsstyrelsen skall vara naturvårdsförvaltare

UPPLYSNING OM HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 7

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Ingemar Eliasson.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit naturvårdschef Lars Furuholm, företrädare för kulturmiljöenheten och förvaltningsavdelningens rättssekretariat samt byrådirektör Per Åhgren, föredragande.

Bilagor

1. Beslutslista
2. Skötselplan

3. Utredning om kostnader för reservatsförvaltningen
4. Registeruppgifter
5. Förteckning över fastigheter och ägare
6. Artlista
7. Hur man överklagar

Kopia till

Markägare (delgivningskvitto)
Torsby kommun, Kommunstyrelsen
Torsby kommun, Byggnadsnämnden
Torsby kommun, Miljö och hälsoskyddsnämnden
Naturvårdsverket
Boverket
Vägverket
Fastighetsbildningsmyndigheten
Lantmäteriet
Skogsvårdsstyrelsen, Karlstad
Skogsvårdsstyrelsen, Likenäs
*Klarälvdalens Folkhögskola, Ingemar Brelin
*Björn Owe-Larsson
*Lokal press
*PLE, KME, NVE
*Naturvårdsregistret (EC)
*Reservatspärmen

SKÖTSELPLAN för NATURRESERVATET VIMYREN

Syftet med naturvårdsförvaltningen

Bevara områdets karaktär av naturskog så att dess förutsättningar att hysa ett rikt och för biotopen specialiserat växt- och djurliv kan bestå. Områdets betydelse för hotade arter skall särskilt beaktas.

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

Hävd av skogsområdet

Beskrivning: Se text i beslutsdelen. Dessutom finns beståndsbeskrivning för området.

Mål: Skogs- och myrmarken skall lämnas orörd med målet att vegetationen kan utvecklas fritt.

Åtgärder: Inga åtgärder.

Enligt föreskrifterna med stöd av 8§ naturvårdslagen är det förbjudet att avverka eller utföra skogs-skötselåtgärd i reservatet. Skogsvårdslagens skogsskyddsföreskrifter gäller ej. Träd i bilvägens omedelbara närhet vilka utgör uppenbar trafikfara skall dock tas ner i samverkan mellan reservatsförvaltningen och väghållaren.

Jakt och viltvård

Rätten till jakt berörs ej av reservatsbildningen. Viltvårdande åtgärder eller utfodring skall dock inte ske inom reservatsområdet.

Fiske

Rätten till fiske berörs inte direkt av reservatsbildningen. Fiskevårdande åtgärder skall dock inte ske inom reservatet ej heller kalkning i vatten eller angränsande våtmarker.

FRILUFTSLIV, REKREATION, NATURSTUDIER

Anordningar

Beskrivning: Särskilda anordningar för friluftslivet saknas för närvarande.

Mål: Ändamålet med reservatet är främst att bevara naturmiljön med områdets speciella vegetation och djurliv. Några större, fasta anläggningar för friluftsliv skall därför inte ordnas inom reservatet. Enkel vandringsled skall dock iordningsställas för att underlätta för och kanalisera besökare som vill uppleva naturmiljön.

Åtgärder: En mindre parkeringsplats ordnas - i sydvästra delen av området - med informationstavla och start för vandringsled. Vandringsled iordningsställas i huvudsak i sträckning enligt bifogad karta.

Information:

Mål: Underlätta upplevelsen av området och öka förståelsen för dess naturvärden.

Åtgärder: Ändamålsenlig vägvisning, översiktlig beskrivning på anslagstavla vid parkeringsplatsen samt en informativ och självguidande naturstig. Biologiska och skogshistoriska aspekter belyses i naturstigen. Anordningarna skall vara diskret utformade och helt enkelt bestå av en serie numrerade pålar som hänvisar till text i broschyr.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Utmärkning skall utföras enligt svensk standard (SIS 031522) och naturvårdsverkets anvisningar

TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren skall utöva fortlöpande tillsyn och underhåll av reservatet. För uppgiftens utförande bör lokal tillsynsman eller motsvarande engageras. För tillsynsman skall utformas skriftliga anvisningar.

DOKUMENTATION

Naturvårdsförvaltaren dokumenterar utförda åtgärder, kostnader för och finansiering av verksamheten. Vidare bör naturvårdsförvaltaren initiera fortsatt biologisk dokumentation. Utförda inventeringar av vedsvampar och lavar bör i första hand följas upp. I mån av tillgängliga resurser bör studier göras även av mossfloran och evertebratfaunan.

I samverkan med Klarälvdalens folkhögskola bör områdets tjäderlek årligen dokumenteras.

REVIDERING AV SKÖTSELPLAN

Skötselplanen skall ses över när naturvårdsförvaltaren anser det påkallat, dock minst vart tionde år. Inför närmaste revidering bör särskilt övervägas frågan om elden som ekologisk faktor inom området.

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Ekonomisk kalkyl

Beräknade kostnader för naturvårdsförvaltningen för närmaste 10-årsperiod framgår av bilaga 3 till länsstyrelsens beslut om reservatsbildning.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Staten bekostar utmärkning av reservatets gränser, iordningsställande av parkeringsplats, informationstavla och vandringsled samt tillsyn, löpande underhåll och grundläggande dokumentation.

Skötselplanen fastställd i samband med länsstyrelsens beslut om reservatsbildning för Vimyren 1996-06-17.